

SOSIALURIN

Nr. 78

28. OKTOBER 1964

37. ÁRG.

I DAG

Danska innanlandaskuldin
800 miljónir krónur niður

Skuldin 6650 miljónir krónur

Sambært uppgerð, ið rökkur fram til 31. mars í ár var nettoskuld danská ríkisskassans 6650 milj. kr. móti 7314 milj. kr. somu tíð 1963.

Niðurgongdin í skuld verður enn týðuligari, tá hon verður sammett við driftsintøkurnar hjá ríkisskassanum og tjóðarbankanum.

Ríkisskuldin er nú 13,7 pst. av tjóðarinntøkuni móti 33,4 pst. fyri bara 10 árum síðan. Í mun til ríkisins driftsintøkur er skuldin nú 60,5 pst móti 201,1 pst. fyri 10 árum síðan.

Innanlandaskuldin er minka við umleið 800 milj. kr. — frá 5908 milj. kr. til 5180 milj. kr. Uttanlandaskuldin er vaksin frá 1406 til 1470 milj. kr.

Tá henda óking er so litil, kemst tað av, at gomul skuld er afturrindað, og at tað í figgjarárinum 1963/64 bara vórðu tikin tvinni lán uttanlanda.

Annað av hesum er frá alheimsbankanum í Washington — lán til el-útbygging, harav Føroyar fáa ein part til SEV. Peningurin verður tikin so við og við sum útbyggingin fer fram.

SOSIALURIN

SJÁLSTYRISPOLITIKKURIN

Herfyrir avmyndaði »Tingakrossur« allar teir ræðuleikar og vanlukur, loysingin bar í sær. Hon var ein leidis landsavik og vildi forkoma okkum bæði vinnuliga, sosialt og mentunarlaga — forða og forkoma vælferð og menning fólksins. Loysingin hoyrði »ti ikki heima í for-oykskum framburðsstarvi«.

Men kortini eru sjálvstýrismenn farnir í fylking við henda vanlukku-politikk, henda skadagrip, ja, teir røptu tað fyri »søguliga hending«, tá teir høvdu drigið tjóðveldisflokk- og hansara loysingarpolitikk uppí landsstýrið.

Tað verður tí ein stóru, standandi spurningur: hvør er stórri skadagripur í foroykskum politikk, sjálvstýrisflokkurin ella tjóðveldisflokkurin.

Óg vert er at minnst til, at eisini »sjálvstýrismenn« hava undirritað samgonguskjalið — loysingarskjalið, ið vil kvetta øll bond við Danmark!

Bókur-bloo

Demokratiskar hugsjónir

»Vit upplata báðir tveir fólkið sum okkara børn og elska tey við fæðingur kenslum. Men tygum elska tey sum smábørn, sum mugu hava eina barnagætt, eg sum vaksni og á tann hátt, at eg tryggur tori veita teimum sjálvfræði.«

Orðini omanfyri eru brot úr brævi, sum Thomas Jefferson í 1816 skrivaði til franskmannin Dupont de Nemours. Thomas Jefferson var maðurin, sum saman við Benjamin Franklin í 1776 undirritaði amerikanska frælsisboðskapin, og seinri var hann forseti USA tvey valsekjið.

Hugsjónir hansara eru í mongum forum vorðnar klassiskar. Tær eru ikki skrivaðar niður í bók, men eru at finna í brøvum, greinum og røðum. Menn hava savnað hetta tilfar saman í bókina »Um demokratie«, sum er vorðin umsett til danskt. Her finnur ein áðurnevnd hugsjón, sum hann hevur borið tær fram á 1776 og til hann doyði í 1826.

Her eru nokkur brot úr bókini: »Oll menniskja og øll samfelag á jørðini hava rætt til sjálvfræði. Meirilutans lóg er mótuglóg hjá hvorum munna samfelagi — »Minnilutur eiga sín rættindi, sum mugu verjast við lóg.« — »Eingin stórn verður góð, uttan hon er undir eftirliti fólksins.« — »Gev fíldini uppveining og upp-lysing. Fíldin er einasta garanti fyri frælsi okkara.«

Sum svar uprá spurningin: eru menniskjuni ikki fíri at stýra sær sjálvum, kemur Jefferson við spurninginum: »Hava vit nakrantíð funnið fúrstar av tilkum slagi, at

Brevkassin

Brevkassin

Eisini í politikk kemur ein ofta fram á fremmandaróð, ein ikki rættuliga hevur skil á. Kann blaðið soleiðis greiða mær frá, hvat orðið »syndikalism« veruliga merkir, og hvaðani tað er komið?

Lesari.

SVAR: Syndikalism er ein avleiðing av orðinum »syndicate«, navnið á fronsku fakfeløgnum. Syndikalismarnir meina, at ein politiskur flokkur umboðandi arbeidararóðsluna er skadilugur og at alt parlamentarískt arbeiði er av tí illa. Alt stríð arbeiðaraklassans, her íroknað at vinna hitt politiska valdið og skipa sosialistiska samfelagið, skal gerast av fakfeløgnum einsamallum. Stríðsvápn syndikalistanna eru verkföll, sabotasja og boykott, og aðal-sláðir er: aðalverkföll kunnu vinna alt!

JEFFERSONS 150 ÁRA GOMLU HUGSJÓNIR UM DEMOKRATI HOSKA VÆL Í DAG

teir eru fæddir einglar at ráða yvir menniskjum.

Aðraðstáni visir Jefferson á, at nógvir europeiskir kongar hava verið idiotar, teirra millum Christian VII.

Í sambandi við hugleiðingum um, at peningur ella ognir skulu vera treytin fyri valrætti, sigur hann:

»Eg havi ongandið rakt við, at reiðilgheit menniskjunnar veksur við ríkidominum.«

»Skrivfrælsi er besta leiðin at upplýsa mannaættina«, sigur Jefferson. Hann er illa nøgður við »bonds-kapin og ósannferð hjá blóðunum« men heldur fast við at skrivfrælsið er neyðugt.

Jefferson var imóti trældómi og ynskti at geva teimum svørtu frælsi so við og við. Í seinri árum sínum fingur spensku hjálandini í Suður-ameriku frælsi. Hetta fróddi hann seg yvir, men hann bar ótta fyri, at afturhaldið fór at ferða framburðin í hesum londum, og hann fekk rætt. Men eisini á ellisárum sínum var hann framsýgdur og segði:

»Eg doygi við vónini um, at upp-lysingur og frælsi er í framferð.«

HIN LANGI STIGIN

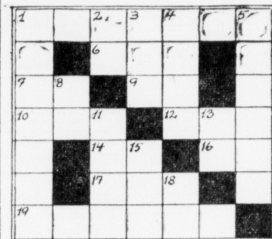
Vit hava áður sagt eitt sindur nærri frá ósemjuni »sjálvstýrisflokka« millum, um hvat »sjálvstýrie

veruliga er fyri nakað, og hvussu tað skal fremjast. Vit nevndu um stigan hjá Dagblaðnum og skulu her endurgeva, hvat blaðið skrivaði um »stiga-sjálvstýrie«:

»Um vit hugsa okkum foroykskt sjálvstýrisstræv, sum ein langan stiga, og summir av flokkunum setla sær heilt upp í gjögnum, men summir bara halvan veg, 3 fjórðingar ella so, ja so ber jú til hjá øllum ið hvussu er at fylgjast hagar upp, sum tann fer, ið stýst vildi fara. Tástaðni kann spurningurin koma, hvussu víðari skal farast.«

MEN BLAÐIÐ SIGUR EINKI UM, HVUSSU LANGT UPP Í STIGAN. FOLKAFLOKKURIN ÆTLAR SÆR!

KROSSORÐ

Yvir: 1) fiskar 6) góð 7) stykkjamál 9) skipastavir 10) metrar 12) lægd 14) drykkur 16) gamal danskur bókstavur 17) djorv 19) gentunavn.

Niður: 1) vekt 2) klokka 3) fuglur 4) mastratog 5) bótur 8) rökka 11) dropa 13) jättan 15) líkamslutur 18) rómartöl.

Veitst tú

AT ein kanning, sum er gjord á einum stórru vørubúði í Stockholm, visti, at mannfólk eru nógvir erpnari enn konufólk. Eitt spegl varð hongt upp tætt við úthúðina, og 77 pst. av mannfólkunum, sum vitjaðu inn í vørubúðið, spegluðu sær, tá tey fóru út aftur; men bara 44 pst. av konufólkunum.

AT virksemið hjá livrini í líkamini er at gera eitt evni, sum hjálpir til at upploysa sukur, og tá ið voddarnir hava sukurtrót, letur livurin ta neyðgund nógðina gjøgnum blóðið, og har afturat hjálpir livurin til at fáa burtur tey reyðu blóðlíkamini, sum verða oydd.

AT tað var ikki fyrr enn í miðöldini, at kvinnurnar sluppu upp í part at avgera, hvat og hvussu innbúgvíð skal vera. Frammanundan var tað maðurin, ið segði, hvar skapið skuldi standa.

AT visindamenn halda, at ein kann finna smáum luftlutir 96 mil uppí luftin.

AT tær týðningarmiklu vitaminirnar í toskalivirni fær toskurin frá smáum sjóplantum.

AT 17 pst. av landokinum í USA er skógvaksið.

AT hitamegin í steinkoigass er 5350 kalorior.

Landbúnaðurin

Bóndagarðarnir fækka

Talið á bóndagorðum í Danmark eru í stóðgari afturgongd. Seinasta yvirtilið visir, at talið á bóndagorðum hesi seinastu árin er minkað við umleið 13.000, samstundis sum dyrkaða lendið er minkað við 70.000 ha, sum fyri tað mesta er farið til byggingundir.

Tað eru tey smærri garðbrúkin sum minka. Samlaða minkingin her eru 15.000 brúk, sum vóru minni enn 10 ha á stódd, meðan talið á brúkunum, sum á stódd eru frá 30 til 120 ha er vaksið við 2000.

Húsmanbrúkin undir 10 ha eru minkað við 2 pst. — frá 16 niður í 14 pst., meðan tey meðalstóru brúkin eru ókt frá 53 upp í 68 pst.

Danski landbúnaðurin fer rættuliga stóran stundning til ymsk endamála, men nú er atlanin so við og við at halda uppat við beinleidis stundningi, eina mót av tí at mekaniseringin og nútímasgerðin er komin so væl ávegis.

Rentuvinnugurin av pening, sum verður nýttur til búnaðarmál er í vaksari. Áður var hann bara 3,0 pst. í dag er hann vorðin 6,6 pst.

Skipafelagið Føroyar

greiðir allan fluttning

á sjógvi

á landi

í luftini

Bíleggið ferðaseðlar

Pf. Skipafelagið Føroyar

Tlf. 1225

Pf. J. F. KJØLBRO

Telegrammadr.: »Kjølbro« - Telf. 5489 (6 linjur) - Telex 20

Handilsvirkir

Allar vanligar vørur í heil- og smásølu.

ÚTGERÐARFELAG
ÍSIRKIR og KULDAGOYMSLUR
HERMETIKKIDNADUR
FISKAMJØLS- og SILDAMJØLSVIRKI
KLAKSÍKAR SLEIPSTØÐ (mekanisk verkstaður) ger alt vanligt skipsarbeiði og nýbyggingar.
KLAKSÍKAR BKIKKSMÍÐJA Sanitetsvørur, rør. Ger alt vanligt blikksmíðjuarbeiði og rorleggingararbeiði.
Setur upp miðstöðuhitaverk.

Innflutningur:

Matvørur, klædnavørur, salt, kol, olja, timbur og bygnings-tílfar. Allar vørur til skipaútgærd.

Útflutningur:

Fiskaflokk, ísfiskur, saltfiskur, klippfiskur, hermetik.

FILMSTJÓRN OG KATOLOS-ISMEN

Í ítalska blaðnum »LE ORE« skrivur filmsstjórinn Georges Clouzot um stóðu sína til katolismuna:

»Eg havi so liðandi skilt og tíkið við religionini. At byrja við var tað bara intellektuelt, men so við og við fataði eg, at hugsanir, eg higartil hevði havt, ikki kundu geva frágreiðing um mangar lutir í lívi minum.

Eg fór at lesa meir enn á nokrum sinni áður, Platon til Huxley, og so Simone Weil. Hennara liv sum eitt eindimi, hennara verk, hennara trúgv, at ein skal elska sín næsta hægri enn

seg sjálvan — alt hetta hjálpti mær at finna tað, ið er tann rætti vegurin, og hin einasti sanni.

Seinri skilti eg, at trúgv ikki er nakað, ein kann víðgera abstrakt, men nakað ein upplivir ella ikki er forur fyri at uppliva. Eg byrjaði við einum reit intellektuella spurningi, og ein dagin rakti eg við, at bóin gjordi meg lukkuligan.

Eg haldi áfram við filmsarbeiðinum, men verði noyddur at sova eitt sindur minni fyri at kunna biðja ein halvan tíma hvønn morgun. Fólk trúgva, at religionin ger lívið lættari, tey mistaka seg.«

— Folk hugsa og tosa nógv um, hvussu tey skulu klára at gera alt; tað er tí, tey ikki klára at gera alt!

Politimaðurin: Kona tygara datt burtur av motorsykluni har burturi! Maðurin: Takk og lov fyri tað; eg bar ótta fyri, at eg var vorðin deyvur.

Per, hvi kemur tú so seint í skúla í dag? Ti, mamma vildi ikki lova mær at skúla.

Mamma: Hvi kunnu tit ikki semjast um hási súreplini? Janus: Vit eru samd; hon vil hava tað størsta, og tað vil eg eisini.

Pápi, verða esil nakrantíð gift? Jú, góði, tað eru bara esil, sum verða gift!

10 SKIPANOVN

Niðanfyrir hava vit pettað sundir 10 ymsk skipanov. Nú skalt tú royna at seta rætt saman aftur og vita, hvørji skipini eru.

KUR — BERG — MAR — STAKS — SKAR — BERG — EIN — BØÐ — POL — BERG — BLU — AFOS — HA — SUR — NØN — UR — IÐ — LYS — RÍÐ — KAN — FUGL — ES — NØRÐ — AR — SKA — FA — LA — AST — UR — EIN — VAST.